

REUFORMATOR

INFORMATOR O POGLAVLJIMA 23 I 24

Tema broja

DRŽAVNO OGLAŠAVANJE U MEDIJIMA I EVROPSKE INTEGRACIJE

SADRŽAJ

UVOD	2
TEMA BROJA	3
Državno oglašavanje u medijima i evropske integracije	3
SRBIJA ANALIZA	6
Rizici za pojavu korupcije u Zakonu o javnim nabavkama Republike Srbije	6
Identifikacija žrtava trgovine ljudima u 2015. godini	7
EVROPA VESTI	8
Neophodno partnerstvo EU i afričkih zemalja u rešavanju migrantske krize	8
ZANIMLJIVOSTI	9
Ostvaren nedovoljan napredak u ispunjenju mera iz Akcionih planova za poglavlja 23 i 24	9
Saopštenje: Neistinitim izveštavanjem o ženama Večernje novosti prekršile Kodeks novinara Srbije	11
KALENDAR	12

UVOD

Poštovani čitaoci,

Koalicija prEUgovor vam sa zadovoljstvom predstavlja treći, decembarski broj biltena rEUformator, koji ima za cilj da široj čitalačkoj publici približi proces priključivanja Srbije Evropskoj uniji, sa fokusom na pregovaračka poglavlja 23 i 24.

Budući da je proteklu godinu obeležilo nezadovoljavajuće stanje kada je reč o slobodi medija, što se navodi u izveštaju Evropske komisije ali i u izveštajima domaćih institucija poput Saveta za borbu protiv korupcije, ovaj broj rEUformatora je posvećen analizi situacije sa posebnim osvrtom na reforme predviđene strateškim dokumentima kao i uticaju koji oglašavanje ima na slobodu medija. Dodatno, bavili smo se i izmenama Zakona o javnim nabavkama i njegovim potencijalnim uticajem na rizike od korupcije. Osim toga, dat je osvrt na stanje u oblasti borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji u ovoj godini budući da je 2. decembar međunarodni Dan ukidanja ropstva. Na kraju, bilten predstavlja i glavne nalaze polugodišnjeg izveštaja koalicije prEUgovor, u kome je ocenjeno stanje u Srbiji kao i napredak postignut u ključnim oblastima koje su pokrivena poglavlja 23 i 24.

Ideja nam je da kroz ovaj bilten predstavimo i aktivnosti organizacija civilnog društva koje su članice koalicije prEUgovor, a koje imaju veze sa poglavlja 23 i 24, o čemu možete čitati u rubrici "Zanimljivosti". Nadamo se da će vam navedene teme biti korisne u razumevanju pre svega pregovaračkih poglavlja 23 i 24, a pozivamo vas i da koaliciju prEUgovor pratite na društvenim mrežama Twitter i Facebook, kako biste nas eventualno informisali o vašim potrebama, odnosno šta je to o čemu želite da čitate u narednim brojevima biltena „rEUformator“.

S poštovanjem,

Dunja Tasić
Urednica

TEMA BROJA

DRŽAVNO OGLAŠAVANJE U MEDIJIMA I EVROPSKE INTEGRACIJE

Jedan od kanala uticaja na uređivačku politiku medija je i oglašavanje državnih organa, ustanova i preduzeća. Rešenje problema se i dalje ne nazire i pored toga što su ga prepoznale institucije Srbije i EU. Ponovo je aktuelizovan izveštajem Saveta za borbu protiv korupcije i ulaskom predloga Zakona o oglašavanju u skupštinsku proceduru.

Loša situacija sa medijima u Srbiji

Izveštaj za Srbiju Evropske komisije za 2015. najviše pažnje privukao je u delu koji se bavi medijima, što nije bilo nimalo slučajno. Dok je u većini drugih oblasti konstatovan manji ili veći napredak Srbije, u odeljku „Sloboda izražavanja“ se konstatuje da „nije ostvaren nikakav napredak prošle godine“. Evropska komisija u navedenom odeljku ističe da još uvek ne postoje uslovi za puno ostvarivanje slobode izražavanja i da je potrebno sprovesti nove medijske zakone. U narednoj godini, prema EK, državni organi Srbije naročito treba da stvore podsticajno okruženje za slobodu izražavanja, reaguju na pretnje novinarima, završe proces privatizacije medija, ojačaju nezavisnost REM i obezbede odgovarajuće finansiranje javnog servisa.

Izveštaj takođe ističe problem nejasnog vlasništva i neregulisanog finansiranja medija, tajnih i otvorenih političkih i ekonomskih uticaja na medije i preusmeravanje novca favorizovanim medijima iz različitih državnih izvora. U njemu se kaže da se oglašavanje koristi kao sredstvo neformalnog pritiska na uređivačku politiku, a još uvek nije jasno kakve će biti posledice uvođenja finansiranja sadržaja od javnog interesa zasnovanog na projek-

tima nakon privatizacije i da li će ovaj metod koristiti svi drugi državni akteri koji finansiraju medije.

Oglašavanju se posvećuje pažnja u poglavlju 10 – „Informaciono društvo i mediji“, gde se od Srbije traži da u narednoj godini „razradi i obezbedi sveobuhvatnu regulativu o oglašavanju“.

Akcioni plan za poglavlje 23 – mere za poboljšanje situacije u medijima

U finalnoj verziji [Akcionog plana za poglavlje 23](#), mediji su našli svoje mesto u okviru potpoglavlja „Osnova prava“. Svakako najbitnija preporuka iz Akcionog plana koja se tiče medija je preporuka broj 3.5.2, koja glasi:

„Sagledavanje i izmena i dopuna legislative i institucionalnog okvira za zaštitu slobode medija implementacijom strategije o medijima u pogledu prikladnog regulisanja državnog finansiranja i okončavanje kontrole medija od strane države. Preduzeti hitne mere da se zaustave pretnje i nasilje nad novinarima kao i curenje informacija o tekućim ili planiranim krivičnim istragama“ .

Izvor: www.glaszapadnesrbije.rs

O značaju ove preporuke govori činjenica da je za nje-no ispunjenje predviđeno čak trideset aktivnosti u Akcionom planu. O oglašavanju se ne govori izričito, već samo uopšteno o „državnom finansiranju“. Međutim, u okviru aktivnosti 3.5.2.3. planira se da, baš ovih dana (u poslednjem kvartalu 2015. godine), Ministarstvo kulture i informisanja izradi novu višegodišnju Strategiju razvoja sistema javnog informisanja. Ta Strategija treba da, između ostalog, obezbedi „sprečavanje kontrole medija na osnovu prekomerne zavisnosti od državnog oglašavanja“.

Aktivnosti predviđene za ispunjenje preporuke 3.5.2. su, u najmanju ruku, čudne. Kada se uzme u obzir da je Akcioni plan pisan u doba kada su problemi uticaja na medije kroz državno oglašavanje već bili dobro poznati, i kada su medijski zakoni već bili usvojeni, bilo bi primerenije da su u merama navođeni konkretni zakoni koje treba dopuniti/izmeniti i opisati cilj koji će se postići tim izmenama (na primer, Zakon o javnim nabavkama ili Zakon o oglašavanju).

Na sreću, kao jedan od pokazatelja uspešnosti u Akcionom planu navode i „primenjene preporuke Saveta za borbu protiv korupcije“. Drugi je da u 2017. godini treba da se smanji udeo oglašavanja iz državnog budžeta sa 25% na 10%. Međutim, ovaj kriterijum podleže manipulaciji. Naime, udeo prihoda medija od oglašavanja koji potiče iz državnog budžeta ni sada nije 25%, već je daleko niži, jer najveći deo državnog oglašavanja potiče od preduzeća čiji rashodi formalno nisu deo budžeta. Zbog toga postoji opasnost da evaluacija proglaši da je cilj ostvaren, i pre nego što je bilo koja aktivnost i započeta!

Zakon o oglašavanju – umesto rešenja novi problemi

Transparentnost – Srbija nedavno je upozorila da problemi u vezi sa političkim i drugim skrivenim uticajima na medije ne mogu biti valjano rešeni, dok državno i političko oglašavanje u medijima ne bude uređeno na dosledan

i sveobuhvatan način. Pojedina pravila koja uređuju ovu materiju postoje u medijskim zakonima iz 2014, Zakonu o javnim nabavkama iz 2012. i još uvek važećem, Zakonu o oglašavanju iz 2005. Medijska strategija iz 2011. godine (koja bi trebalo uskoro da se zameni novom), predviđa i neka konkretna rešenja kao pomoć medijima – primera radi, da se oglašavanje državnih organa vrši bez posredničkih agencija.

Vladin Savet za borbu protiv korupcije je septembra 2011. ukazao da državne institucije na oglašavanje i promociju troše ne manje od 15 miliona evra godišnje i da u tome značajnu ulogu imaju marketinške agencije koje su u vlasništvu stranačkih aktivista. Usled toga, po oceni Saveta, vlasnici i političari koriste medije radi ostvarivanja što povoljnijeg rejtinga, a u većini medija nema kritičkog pristupa prema radu državnih organa. Iako je čak i Evropski parlament ukazao na potrebu da se ovi problemi reše, a obećanje da će to biti učinjeno uvršteno u program Vlade iz 2012, to nije učinjeno. Zbog toga ne čudi što se i u [novom izveštaju](#) Saveta (decembar 2015) konstatuju slični problemi.

Situacija u kojoj su problem mogli da reše razni organi, kroz svoje zakonodavne inicijative, rezultirao je time da se niko nije osetio prozvanim da to zaista i učini. U Ministarstvu kulture i informisanja smatrali su da je primerenije da se ova pitanja reše u Zakonu o oglašavanju, nego kroz set medijskih zakona. Pitanje medijskog oglašavanja je ostalo skrajnuto i prilikom poslednjih izmena Zakona o javnim nabavkama, usled obilja drugih tema i odsustva javne rasprave. U Zakon o javnim preduzećima iz 2012. uneta je odredba koja ograničava oglašavanje monopolista, čime je obim problema smanjen. Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija je tokom 2015. radilo na pripremi Zakona o oglašavanju, ali je njihov stav bio da ovaj zakon ne bi trebalo da se bavi nekomercijalnim oglašavanjem. Iako je bilo prilike da se tokom javne rasprave čuju i drugačiji stavovi, krajnji ishod obeshrabruje – primedbe nisu prihvaćene, a u Narodnoj skupštini se u novembru 2015. našao predlog Zakona o oglašavanju koji ne rešava problem. Iako će

možda nešto biti popravljeno kroz amandmane, trajni lek treba pronaći kroz predstojeće izmene Zakona o javnim nabavkama (planirane za 2016. godinu).

Inače, predlog Zakona o oglašavanju uređuje samo komercijalno oglašavanje, a u pogledu državnog i političkog zadržava na snazi norme starog Zakona o oglašavanju (iz 2005. godine), koje su se u praksi pokazale kao nedovoljne. Da stvar bude ozbiljnija, ukoliko bude usvojen aktuelni predlog zakona, ne bi postojao pravni osnov da se na državno i političko oglašavanje primene opšta načela oglašavanja (iz članova 6-20), kao što su zabrana diskriminacije, izazivanja mržnje, zloupotreba odnosa zavisnosti, nepristojne poruke, izazivanje straha i agresivnosti kod maloletnika itd, kao i zabrana diskriminacije oglašivača od strane medija. Naime, „selidba“ normi o državnom oglašavanju iz „normalnih članova“ u prelazne odredbe, onemogućava primenu ovih načela.

Prvi problem kod državnog oglašavanja je diskrecija kod odlučivanja o tome hoće li oglašavanja uopšte biti, a zatim koliko i kakvog. Tako je nedavno, povodom jedne političko-medijsko-policijske afere otvoreno pitanje oglašavanja grada Zaječara u medijima. Iako su mnoge stvari u tom slučaju pravno sporne i daleko od razrešenja, jedna, na žalost nije – grad je imao zakonsku mogućnost da koliko god želi budžetskih sredstava utroši na besmisleno reklamiranje, ako je sve „pokriveno“ odlukama organa lokalne samouprave!

Zakon o javnim nabavkama predviđa trostruki režim nabavki usluga oglašavanja. Na osnovu člana 7. st. 1. tačka 10) tog Zakona, on se uopšte ne primenjuje na „kupovinu, razvoj produkciju ili koprodukciju radio i televizijskog programa ili vremena za emitovanje programa.“ Time je praktično izuzeta iz primene ovog zakona nabavka usluga oglašavanja na TV i radio stanicama. Na osnovu tačke 6) pomenutog člana javnim nabavkama se ne smatraju ni one koje se sprovode „radi dalje prodaje“ (pod određenim uslovima). Time su iz režima javnih nabavki izuzete one koje vrše naručioci koji pružaju usluge na tržištu a u vezi sa prodajom svojih roba ili usluga. S druge strane, moraju se sprovoditi nabavke za druge vidove

oglašavanja naručilaca (organa vlasti), to jest za njihovo oglašavanje u štampanim medijima, na javnim površinama (npr. bilbordi), na internetu i drugo. Takvo rešenje je očigledno nedosledno.

Posebno pitanje u vezi sa oglašavanjem organa vlasti, jeste oglašavanje ili vođenje kampanja koje se vrši u doba neposredno pred izbore. Iako formalno promocije i oglasi organa vlasti nisu u vezi sa vođenjem izborne kampanje, one su veoma pogodne za zloupotrebe i često se koriste za ostvarenje skrivenih ciljeva. Kao primer se mogu navesti brojni slučajevi distribucije opštinskog glasila koje se besplatno deli biračima upravo u doba izborne kampanje, uz navođenje rezultata rada aktuelnih čelnika ili plaćanje posebnih podlistaka u novinama o trošku organa vlasti sa istim sadržajem.

Srbiju očekuju izbori već u prvoj polovini 2016. godine. Svaka nova garnitura vladalaca, mnogo više „unapređuje“ metode promocije svojih prethodnika, nego što ih ukida. Stoga je očigledno da će „slučajni“ propust zakonodavca da ovu oblast detaljnije uredi, nedovoljan pritisak od strane evropske administracije, nedovoljno znanje građana o razmerama problema i kontroverzni interesi samih medija da tu temu pokrenu rezultirati u još jednoj propuštenoj šansi da se prekine lanac kupovine medijskog uticaja novcem građana.

Nemanja Nenadić, Transparentnost Srbija

KORISNI LINKOVI:

1. [Sajt Transparentnost Srbija](#)
2. [Izveštaj EK za Srbiju](#)
3. [Akcioni plan za poglavlje 23](#)
4. [Izveštaj o pritiscima i kontroli medija u Srbiji](#)

SRBIJA ANALIZA

RIZICI ZA POJAVU KORUPCIJE U ZAKONU O JAVNIM NABAVKAMA REPUBLIKE SRBIJE

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama Republike Srbije donet je 4. avgusta 2015. godine a stupio je na snagu 8 dana kasnije. Nova zakonska rešenja su imala za cilj da (po svaku cenu) pravni okvir Republike Srbije što više usaglase sa pravnim tekovinama Evropske unije. Međutim, neka od novousvojenih rešenja, kao i propuštanje rešavanja ranije uočenih problema bi se mogli istaći kao posebno „opasni“ za pojavu korupcije.

Mnogobrojni izuzeci od primene zakona i mešovite nabavke – plodno tlo za korupciju

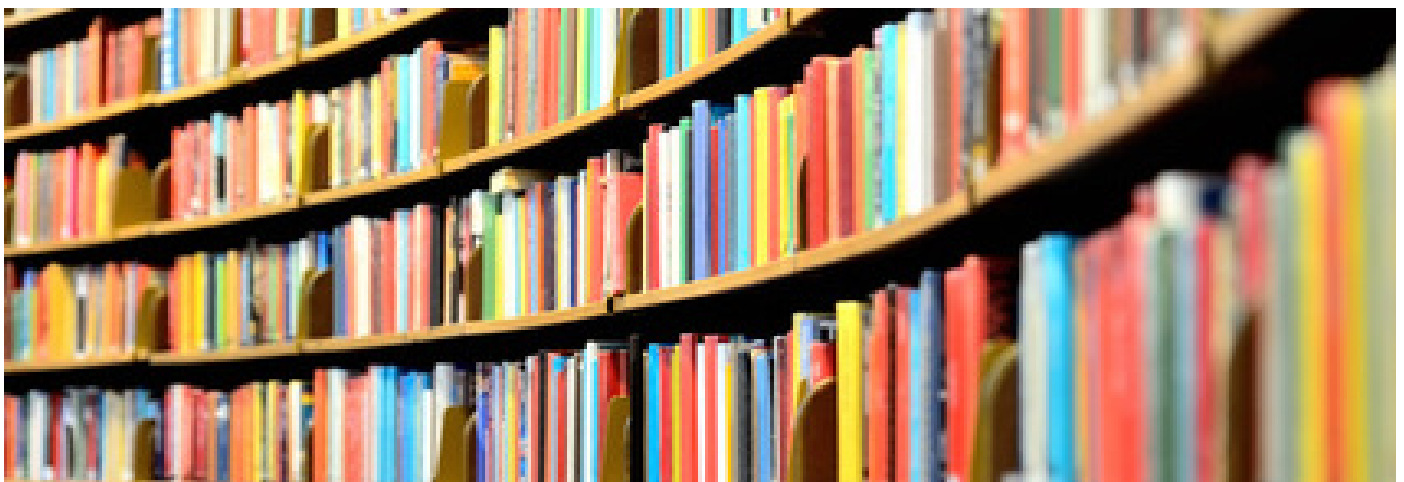
Prvi rizik od korupcije u Zakonu o javnim nabavkama (ZJN) se nalazi u činjenici da postoje mnogobrojni izuzeci od primene samog ZJN. Iako su prethodna rešenja (član 7. ZJN, Sl. glasnik RS br. 116/08) ovog pitanja bila često kritikovana i apostrofirana kao problematična, kako od domaće, tako i od strane stručne javnosti, u smislu širokog dijapazona slučajeva u kojima se ZJI ne primenjuje, zakonodavac za to nije mnogo mario, te je doslovno prepisao rešenja iz EU direktiva, koja ovaj dijapazon

postavljaju još šire. Nužno je istaći da se ovim značajno povećava i prostor za pojavu korupcije kroz manipulisanje, tj. izbegavanje primene odredaba ZJI.

Drugi rizik se potencijalno nalazi u institutu mešovite nabavke koji uvode nova zakonska rešenja. ZJI predviđa da „*ukoliko predmet ugovora čine dobra i usluge, osnovni predmet ugovora jeste onaj koji čini veći deo procenjene vrednosti javne nabavke.*“

Zanimljivo je da norma ne postavlja kao uslov za primenu mešovite nabavke funkcionalnu ili bilo kakvu drugu povezanost predmeta nabavke te ostavlja širok prostor za koruptivne radnje kroz spajanje nepotrebnih, nelogičnih ili potpuno neprirodno povezanih predmeta. Još opasnije rešenje predviđa za ovakve nabavke u oblasti odbrane i bezbednosti gde postoji mogućnost da se u slučaju kada je predmet nabavke „*objektivno nedeljiv*“ ugovor dodeli i bez primene odredaba ZJI. Imajući u vidu navedeno, od presudnog značaja će biti buduća praksa razrade pravnih standarda nadležnih državnih organa (pre svih Uprave za javne nabavke, Republičke komisije za zaštitu prava i Državne revizorske institucije) u pogledu opravdanosti dodele ovakvih ugovora.

Treći rizik se ogleda u propuštenoj šansi da se uredi jedna od „bolnih“ tačaka sistema javnih nabavki Republike Srbije – kontrola izvršenja ugovornih obaveza. Iako je ovaj deo procesa nebrojano puta istican kao generator

Izvor: www.paragraf.rs

korupcije u ovoj oblasti, zakonodavac nije smatrao relevantnim da novim zakonskim rešenjima predvidi znatno rigorozniju kontrolu izvršenja ugovornih obaveza.

Prevelika ovlašćenja za državne institucije

Četvrti rizik vezan je za najvažnije institucije u sistemu javnih nabavki Republike Srbije. „Naoružane“ brojnim zakonskim ovlašćenjima, a sa izuzetno skromnim kapacitetima, nadležne institucije bi trebalo da osiguraju doslednu primenu ZJI. Iako se godinama unazad apostrofira da Uprava za javne nabavke i Republička komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki rade sa potpuno neadekvatnim kapacitetima na ovom polju, stanje se ne menja. Moglo bi se reći čak i da se pogoršava. Naime, ZJI izričito propisuje, kao posebne nadležnosti Republičke komisije, između ostalog, poništenje ugovora, vođenje prekršajnog postupka i davanje predloga za razrešenje odgovornog lica. Kako se radi o izuzetno važnim nadležnostima, začuđujuće je da ove nadležnosti u Predlogu Zakona o budžetu Republike Srbije za 2016. godinu nisu uopšte budžetirane (str. 371 Predloga Zakona o budžetu Srbije za 2016. godinu).

Mora se imati u vidu da će dalji proces evropskih integracija Srbije i potrebe daljeg usaglašavanja sa pravnim tekovinama Evropske unije nužno voditi otvaranju prostora za nove rizike za pojavu korupcije. Shodno tome, nužno je da se prilikom izmena propisa u budućnosti, zakonodavac pre svega vodi stvarnim potrebama tj. da prethodno sagleda probleme koji su se pojavljivali u praksi. Tek nakon unošenja konkretnih rešenja kojim bi se ti problemi mogli prevazići, treba uzeti u obzir i zahteve koje postavljaju EU direktive.

Dušan Šabić, CPES

KORISNI LINKOVI:

1. Sajt CPES-a
2. Republička komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki

IDENTIFIKACIJA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA U 2015. GODINI

Već 30 godina se 2. decembar obeležava kao Međunarodni dan ukidanja ropstva, u znak sećanja na Konvenciju o suzbijanju trgovine ljudima i o eksploataciji prostitucije drugih lica, koju su Ujedinjene nacije donele 1949. godine, pa ASTRA svake godine obeležava ovaj dan i na različite načine podseća javnost na sveprisutnost problema trgovine ljudima.

Zapaženo je da je polje borbe protiv trgovine ljudima u 2015. godini obeleženo znatno manjim brojem identifikovanih žrtava trgovine ljudima, nepronalaženjem sistemskog rešenja za problem identifikacije žrtava trgovine ljudima u kontekstu izbegličke krize, kao i stalnim ponavljanjem nedostataka i problema sa kojima se suočavamo, za koje i dalje ne postoje rešenja. Može se reći da je država učinila izvesne napore u cilju uspostavljanja efikasnijeg sistema za borbu protiv trgovine ljudima, kao i zaštite žrtava, ali je ostalo još dosta prostora za unapređenje mehanizama u svim aspektima ovog društvenog problema.

Izvor: www.srbijadanas.com

Identifikacija žrtava u kontekstu izbegličke krize

Zvanični podaci pokazuju da je broj identifikovanih žrtava u tekućoj godini oko 30, što je znatno manje nego prethodnih godina. Najdominatniji oblik trgovine ljudima je seksualna eksploatacija i njoj su izložene žene i deca. Postavlja se pitanje - da li nedostaje proaktivan pristup u prepoznavanju žrtava trgovine ljudima ili je broj zaista smanjen?

Ovo pitanje je posebno aktuelno ukoliko se osvrnemo na problem izbegličke krize i ranjivost izbeglica koje se, bežeći od rata, nasilja, siromaštva, izlažu riziku da budu prevareni, zlostavljani, eksploatisani. Dodatni problem u celokupnoj izbegličnoj krizi jeste identifikacija izbeglica jer još uvek ne postoje jasni indikatori trgovine ljudima, a ni zaposleni koji su u direktnom kontaktu sa izbeglicama nisu dovoljno obučeni za reagovanje u ovakvim situacijama. Istina je da se u ovom trenutku izbeglice ne zadržavaju dovoljno dugo u našoj zemlji kako bi se proces identifikacije završio u potpunosti.

Takođe, izbeglice su najčešće osobe koje dolaze iz zemalja u čije institucije nemaju poverenje, tako da to poverenje neće imati ni u naš institucionalni sistem, što često dovodi do odbijanja saradnje. Iz perspektive ljudi kojima je Srbija zemlja u kojoj se zadržavaju dok se ne stvore uslovi da nastave put, svako prijavljivanje nasilja ili eksploatacije, kao i svako nametanje pomoći, je prepreka da se stigne do zemlje gde su krenuli. Međutim, Republika Srbija mora da bude spremna na promene u trendovima izbegličkog kretanja, pre svega na njihovo duže zadržavanje u našoj zemlji koje se očekuje, i da razvije programe integracije koji formalno jesu sastavni deo sistema azila, ali u praksi ne postoje, kao i kapacitete za pomoć i zaštitu osoba za koje se sumnja da su preživeli ili doživljavaju bilo koji vid eksploatacije.

ASTRA SOS podaci

Putem ASTRA SOS telefona namenjenog žrtvama i potencijalnim žrtvama trgovine ljudima, **011 785 00 00**,

dostupnog 24/7, tokom cele godine, primljeno je preko 1800 poziva tokom 2015. godine. Od ukupnog broja poziva polovina poziva su bili direktno u vezi sa trgovinom, dok je 20% poziva bilo preventivno-edukativnog karaktera, u koje spada i provera poslovnih ponuda, kompanija, poslodavaca, agencija kojih je preko 60 različitih. Putem ASTRA SOS telefona u 2015. godini identifikovano je 9 žena žrtava trgovine ljudima u cilju seksualne eksploatacije, od kojih su 3 maloletne.

Katarina Ivanović, ASTRA

KORISNI LINKOVI:

1. Sajt organizacije ASTRA
2. Konvencija Saveta Evrope u borbi protiv trgovine ljudima
3. Trgovina ljudima – priručnik za novinare

EVROPA VESTI

NEOPHODNO PARTNERSTVO EU I AFRIČKIH ZEMALJA U REŠAVANJU MIGRANTSKE KRIZE

Aktuelna migrantska kriza bila je povod da se 11. i 12. novembra ove godine predstavnici institucija Evropske unije i Afričke unije, kao i regionalnih i internacionalnih organizacija, sastanu u Valeti (Malta). Učesnici samita su izrazili želju da unaprede svoje partnerstvo u rešavanju krize i izraze svoje potrebe i probleme i predložili konkretne korake za ostvarenje tog cilja.

Dva dokumenta kao rezultat samita u Valeti

Zemlje EU koje su prve „na udaru“ migrantske i izbegličke krize svakako su zemlje Mediterana, pre svega Grčka i Italija. Imajući u vidu da mnogi migranti nelegalno ulaze

u EU preko Mediteranskog mora, jasno je da je potrebna koordinisana saradnja i produbljivanje dijaloga EU sa afričkim zemljama u cilju što boljeg rešavanja ovog teškog pitanja.

Ishod samita u Valeti je donošenje dva dokumenta - [Političke deklaracije](#) i [Akcionog plana](#). U Političkog deklaraciji se konstatuje zabrinutost učesnika samita zbog povećanja priliva izbeglica, tražioca azila i nelegalnih migranata, što podrazumeva patnju, zloupotrebu i eksploataciju, pre svega dece i žena, kao i nedopustive gubitke ljudskih života na putu ka finalnoj destinaciji. Kao osnovni prioritet, deklaracija postavlja spašavanje ljudskih života. Pored ovoga, učesnici su se složili da moraju da na aktuelnu krizu odgovore odlučno i zajedničkim snagama, poštujući osnovna ljudska prava i slobode. U deklaraciji se konstatuje odlučnost da se pojača borba protiv nelegalnih migracija u skladu sa postojećim međunarodnim sporazumima, kao i borba protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima.

Učesnici samita su se složili da implementiraju zajednički Akcioni plan, a dogovoren je sastanak do januara 2017. godine, koji će proceniti napredak u njegovom sprovođenju.

Akcioni plan predviđa nekoliko konkretnih koraka sa ciljem da se uspostavi kontrola nad krizom, zaustave ilegalne migracije, trgovina ljudima i krijumčarenje, omogućiti međunarodna zaštita migranata i tražilaca azila, kao i poboljša saradnja u vezi sa povratkom i readmisijom. Za nadzor sprovođenja Akcionog plana biće korišćeni postojeći mehanizmi [Rabatskog](#) i [Kartumskog procesa](#), kao i [zajedničke strategije EU i Afrike](#). Važno je to što je uspostavljen hitni fond EU za sprovođenje Akcionog plana iz Valeta, vrednosti 1.88 milijarde evra.

Kao što je i očekivano, samit u Valeti nije doneo ambicioznu reviziju saradnje između EU i Afrike na polju migracija, ali je bio uspešan samo u domenu iznalaženja konkretnih koraka koje će napraviti Evropska komisija, države-članice EU i partneri iz Afrike, koji će na rešava-

nju pitanja migrantske krize raditi u skladu sa sopstvenim nadležnostima.

Tekst priredili:

*Dejan Remetić, stažista BCBP
Dunja Tasić, istraživačica BCBP*

KORISNI LINKOVI:

1. [Politička deklaracija i akcioni plan iz Valeta](#)
2. [Zajednička strategija Afrike i EU](#)
3. [Sažeto o samitu u Valeti](#)

ZANIMLJIVOSTI

OSTVAREN NEDOVOLJAN NAPREDAK U ISPUNJENJU MERA IZ AKCIONIH PLANOVA ZA POGHLAVLJA 23 I 24

Koalicija prEUgovor je predstavila nezavisni Izveštaj o napretku Srbije u poglavljima 23 i 24, a zaključak konferencije za štampu je da je potrebno što skorije otvaranje ovih poglavlja.

Koalicija organizacija civilnog društva prEUgovor prati napredak Srbije u sprovođenju politika iz poglavlja 23 (pravosuđe i osnovna prava) i 24 (pravda, sloboda i bezbednost), a jedan od proizvoda rada koalicije je i nezavisni, polugodišnji [Izveštaj o napretku Srbije u poglavljima 23 i 24](#), koji je 30. novembra predstavljen javnosti u Medija centru u Beogradu.

Izveštaj je podeljen na tri potpoglavlja: Politički kriterijumi, Poglavlje 23 i Poglavlje 24, a svako od ova tri potpoglavlja sadrži preporuke za koje koalicija smatra da

Srbija treba da ispuni kako bi odgovorila na preporuke Evropske komisije u pregovaračkom procesu vezanom za ova dva poglavlja. Ideja je da ovaj izveštaj predstavlja „dodatnu vrednost” i da pruži drugačiji ugao posmatranja u odnosu na Izveštaj Evropske komisije za Srbiju, pre svega zbog činjenice da su članice prEUGovora pratile one preporuke koje ulaze u specifične tematike kojima se one bave.

Odnos države prema nezavisnim državnim organima

Prvo potpoglavlje koje se bavi političkim kriterijumima, navodi da se odnos vlasti prema nezavisnim državnim organima pogoršao u poslednjih godinu dana, što se pre svega odnosi na postupanje po zahtevima i odlukama Zaštitnika građana. Naročito je problematičan slučaj opstrukcije kontrole zakonitosti rada Zaštitnika građana povodom incidenta na Paradi ponosa 2014. godine, od strane Ministarstva odbrane i VBA. Jasna reakcija najviših nosilaca vlasti povodom ovog slučaja je izostala, što je zabrinjavajuće. Takođe se često dešava da Narodna skupština odbija da usvoji ili raspravlja o amandmanima na zakone koji su upućeni od strane nezavisnih državnih organa. Problematičan je, dakle, tretman vladajućih političkih struktura prema nezavisnim državnim organima.

Borba protiv korupcije

Drugo potpoglavlje, koje se bavilo poglavljem 23, fokusiralo se na raznorodne preporuke Evropske komisije, među kojima su i one koje se odnose na borbu pro-

ktiv korupcije, a zaključak je da je veliki deo planova iz Akcionog plana za sprovođenje antikorupcijske strategije ostao neispunjen – primera radi, kasni se sa donošenjem mnogih zakona poput Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, ali je sa druge strane pozitivno donošenje Zakona o zaštiti uzbunjivača i donošenje seta medijskih zakona.

Položaj društveno osetljivih grupa

Kada su u pitanju osnovna prava, a pre svega načelo zabrane diskriminacije i položaj društveno ranjivih grupa, Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost formiralo je Radnu grupu za izradu novog Zakona o rodnoj ravnopravnosti, a trenutno su nedostupne informacije dokle se stiglo u izradi ovog zakona niti kakvi su bili rezultati javne rasprave. Pozitivno je što je Vlada usvojila Akcioni plan za primenu Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2014. do 2018. godine, ali brine to što, čak dve godine nakon ratifikacije Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Srbija nije izmenila svoje zakonodavstvo u skladu sa tom Konvencijom.

Upravljanje migracijama i sistemom azila

Što se tiče upravljanja migracijama i sistemom azila u Srbiji, zaključak koalicije prEUGovor je da u prethodnom periodu nije bilo značajnog napretka. Potrebno je da Vlada definiše svoju poziciju prema ljudima koji su izrazili nameru da traže azil u Srbiji, kao i da Srbija, u saradnji sa EU i regionalnim vladama, preuzme odgovornost za određeni broj izbeglica – kvote, u skladu sa sopstvenim ekonomskim i socijalnim uslovima. Pozitivnih pomaka ipak ima - usvojen je Plan za reagovanje u slučaju povećanog broja migranata, a od septembra 2015. godine radi se na sprovođenju twinning projekta vezanog sa procesom reformi u oblasti azila. Takođe je pohvalno što je zvanični odgovor od početka izbegličke krize bio veoma human i da se pruža medicinska nega i zadovoljavaju osnovne potebe izbeglica i migranata.

Trgovina ljudima

Polje trgovine ljudima je u Srbiji već četiri godine strateški, a dobrim delom i institucionalno neporkiveno - čeka se na usvajanje nove Strategije za suzbijanje i borbu protiv trgovine ljudima i Akcionog plana. Pozitivna je odluka da se osnuje kancelarija Nacionalnog izvestioca za trgovinu ljudima u Srbiji, ali nije precizirano kada će se uspostaviti ovo telo. Akcioni planovi za poglavlja 23 i 24 bi trebalo da budu više usaglašeni kada je u pitanju trgovina ljudima, što se pre svega odnosi na zaštitu žrtava u sudskom postupku i kompenzaciju za žrtve krivičnih dela sa elementima nasilja.

Policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala

Pozitivno je što je izmenama i dopunama Zakona o policiji omogućeno formiranje Sektora za ljudske resurse i Sektora za strateško planiranje, međunarodnu saradnju i evropske integracije, što može u velikoj meri doprineti racionalizaciji rada u MUP-u. Izvršena je analiza upravljanja ljudskim resursima na osnovu koje je napisan strateški plan, a potrebno je osigurati posvećenost i transparentnost nastavka reforme policije u osom smeru.

*Koalicija prEUgovor,
tekst priredila Dunja Tasić, BCBP*

KORISNI LINKOVI:

1. Sažeto o koaliciji prEUgovor
2. Nezavisni izveštaj koalicije prEUgovor

SAOPŠTENJE: NEISTINITIM IZVEŠTAVANJEM O ŽENAMA VEČERNJE NOVOSTI PREKRŠILE KODEKS NOVINARA SRBIJE

Mreža "Žene protiv nasilja" koja okuplja ženske nevladine organizacije u Srbiji koje pružaju pomoć i podršku ženama koje su preživele partnersko, porodično ili seksualno nasilje, uputila je pritužbu Komisiji za žalbe Saveta za štampu na tekst koji je objavljen u Večernjim novostima dana 7. juna 2015. godine, pod nazivom „Žene u krugu porodice pobile 98 muškaraca“. Pritužba je podneta zbog toga što su pogrešno interpretirani podaci dobijeni od Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije čime je javnost obmanuta, a ženama naneta nesaglediva šteta.

Komisija za žalbe je dana 30. 7. 2015. godine usvojila pritužbu i konstatovala da su Večernje novosti ovim tekstom prekršile Kodeks novinara Srbije u pogledu istinitosti izveštavanja i nezavisnosti od pritiska i naložila Večernjim novostima da odluku Komisije objave najkasnije u trećem narednom broju od dana dostavljanja odluke.

Večernje novosti nisu ispoštovale odluku Komisije. Time pokazuju ne samo da ne poštuju žene u Srbiji, već da ne poštuju ni Kodeks novinara Srbije ni svoje kolege članove i članice Saveta za štampu.

Vanja Macanović, AŽC

Mreža ŽENE PROTIV NASILJA
27 ženskih organizacija koje pružaju usluge ženama koje su preživele muško nasilje, u Srbiji
Organizacija za koordinaciju mrežom:
Autonomni ženski centar
Adresa: Tiršova 5a, Beograd
Telefon/fax (011) 2687 190
E-mail: zene.protiv.nasilja@gmail.com
Web: www.zeneprotivnasilja.net

KORISNI LINKOVI:

1. Sajt mreže Žene protiv nasilja
2. Sajt Autonomnog ženskog centra
3. Saopštenje o odluci Komisije za žalbe Saveta za štampu

KALENDAR

1. januar 2016.

Holandija preuzima predsedavanje Savetom Evropske unije od Luksemburga. Prioriteti Holandije tokom predsedavanja EU biće Unija fokusirana na svoje osnove (prosperitet, sloboda, bezbednost), na ekonomski rast i povećanje broja radnih mesta, i Unija koja je povezana sa svojim građanima i građankama.

25. januar 2016.

Evropska Agencija za osnovna prava (eng. *Fundamental Rights Agency*) predstavlja svoju studiju o nadzoru koji vrše službe bezbednosti u cilju identifikacije potencijalnih rizika po ljudska prava. Prethodna studija iz novembra 2015. dostupna je [ovde](#).

28. januar 2016.

Četvrti po redu CHATvrtak koalicije prEUgovor, panel diskusija koja će biti održana u četvrtak, 28. januara 2016. godine, sa početkom u 16 časova u prostorijama Beogradskog centra za bezbednosnu politiku.

01. februar 2016.

Srbija pristupa Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku i Konvenciji o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom. Srbija je podnela instrumente o pristupanju Generalnom sekretarijatu Saveta Evropskih zajednica 9. decembra 2015, pa shodno tome konvencije stupaju na snagu 1. februara 2016. godine. Ovo proširenje će doprineti značajnim pojednostavljenjima za privredne subjekte koji se bave trgovinom u zemljama članicama konvencije.

11. februar 2016.

Beogradski centar za bezbednosnu politiku i Transparentnost iz Velike Britanije orgaizuju regionalnu konferenciju na kojoj će biti predstavljeni rezultati istraživanja Globalni antikoruptionski indeks odbrane (Government Defence Anti-corruption Index) za Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i Hrvatsku. Tema diskusije biće ključne promene u odnosu na prethodno istraživanje i koji su ključni rizici u tri zemlje. Ujedno biće predstavljen i Priručnik za procenu svrsishodnosti javnih nabavki u sektoru bezbednosti.

IMPRESSUM

Izdavač

Koalicija prEUgovor

Urednica

Dunja Tasić
istraživačica u BCBP
(dunja.tasic@bezbednost.org)

Recenzentkinja

Sonja Stojanović Gajić
direktorka BCBP

Autori

Nemanja Nenadić, Dušan Šabić,
Vanja Macanović, Katarina Ivanović,
Dejan Remetić, Dunja Tasić

Objavljivanja rEUformatora je podržala Misija OEBS-a u Srbiji u okviru projekta "Podrška organizacijama civilnom društvu u praćenju reforme policije u Srbiji", kao i Ambasada Kraljevine Norveške u okviru institucionalne podrške koaliciji prEUgovor. BCBP je isključivo odgovoran za iznete stavove koji nisu nužno stavovi OEBS-a niti norveške vlade.

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

Decembar 2015, Beograd

PRED VAMA JE

rEUformator – informator o poglavljima 23 i 24

rEUformator je namenjen profesionalcima, državnim službenicima, studentima, novinarima, predstavnicima civilnog društva, građanima i građankama zainteresovanim za praćenje politika iz dva najvažnija poglavlja u procesu pregovora o članstvu Srbije i Evropske unije. rEUformator je nastao u okviru koalicije prEUgovor, koja ima za cilj da kroz praćenje procesa pregovora u oblastima pravosuđa i osnovnih prava (poglavljje 23) i oblasti pravde, slobode i bezbednosti (poglavljje 24) doprinese suštinskoj demokratizaciji Srbije.

Ukoliko želite da:

Sarađujete ili objavimo vest o nekoj vašoj aktivnosti pošaljite mail urednicima sa naslovom *Prilog za rEUformator*

prijavite se ili odjavite sa mejling liste pošaljite e-mejl *Prijava-Odjava rEUformator* na:
office@bezbednost.org

